

ΝΕΑ ΕΣΤΙΑ

ΔΙΕΥΘΥΝΤΗΣ: ΓΡΗΓΟΡΙΟΣ ΞΕΝΟΠΟΥΛΟΣ

ΤΟΜΟΣ ΔΕΥΤΕΡΟΣ

1 ΣΕΠΤΕΜΒΡΙΟΥ—15 ΔΕΚΕΜΒΡΙΟΥ

1927

ΙΩΑΝΝΗΣ Δ. ΚΟΛΛΑΡΟΣ & Σ^Α ΕΚΔΟΤΑΙ
ΒΙΒΛΙΟΠΩΛΕΙΟΝ ΤΗΣ "ΕΣΤΙΑΣ," - ΟΔΟΣ ΣΤΑΔΙΟΥ, 44
ΑΘΗΝΑΙ

ὅπου καλοζοῦν ἄνθρωποι εὐχαριστημένοι. Στὸ βάθος ὁμως τῆς σκηνῆς ἀνοίγονταν ἕνα πλατὺ παράθυρο πού ἐβλεπε στὴν ἀνοιχτὴ θάλασσα. Ἡ θάλασσα αὐτὴ ζωγραφίστηκε μ' ἕναν τρόπο τόσο ἀκαλαίσθητα γλυκὸ καὶ ψευτορωμαντικῶς, πού κατέστρεφε πολὺ ἀπὸ τὴν ἁρμονία τῆς εἰκόνας τοῦ πρώτου ἐπιπέδου.

Ἡ ἐπιστροφή τῆς κ. Κοτοπούλη στὸ θίασό της ἔδωσε γιὰ μιὰ στιγμή τὴν ἐλπίδα πὺς ὁ θίασος αὐτὸς πού εἶχε καταστήσει μπουλούκι ὅλο τὸ καλοκαίρι, θὰ ξαναψιφῶνταν σ' ἕνα ἐπίπεδο ὁποσδήποτε καλλιτεχνικῶς. Δυστυχῶς ἡ ἐλπίδα αὐτὴ διαψεύστηκε σκληρῶς. Ἡ Κ. Κοτοπούλη διάλεξε ἔργα πού δὲν εἶναι τίποτε ἄλλο παρὰ χοντροειδῆ κατασκευάσματα. Ἡ «Δεύτερη Ζωὴ» τοῦ Bernauer ρεκλαμαρίστηκε σάν «ἕνα δράμα ἐξαιρετικῆς πλοκῆς ἀλλὰ καὶ ἀληθινὸ ἔργο τέχνης πού προκαλεῖ ὑπερφυσικὴ συγκίνηση». Ὁ θεατὴς παρακολούθησε ἕνα περιπετειῶδες μελόδραμα ὅπου οἱ ἀψυχολόγητες θέσεις κι' ἀπίθανότητες γρονθοκοποῦνταν μ' ἕναν τρόπο ἀποκρουστικῶς.

Ὁ Berg καὶ ὁ Verneuil γράφουν μὲ συνταγῆς ἔργα τῆς ἀράδας. Δὲν ἀποβλέπουν παρὰ σὲ μιὰ ἐφήμερη ἐπιτυχία πού τοὺς τὴν ἐξασφαλίζει ἕνα ἐξαίρετο παίξιμο. Στὴ «Δα Φλιούτ» ὁ κύριος ρόλος, ἡ ἴδια ἡ Δα Φλιούτ, εἶναι μιὰ γυναῖκα ἐλαφρῶν ἠθῶν. . . Στὴ Γαλλία οἱ γυναῖκες αὐτῆς ἀναλαμβάνουν τὸ πῶς συχνὰ νὰ διαπαιδαγωγοῦν τοὺς πρωτόβγαλτους νέους καὶ νὰ τοὺς δώσουν κοσμικοὺς τρόπους. Στὴν Ἑλλάδα θεωρεῖται ἀκόμα ὅτι κύριον χαρακτηριστικὸ τῶν γυναικῶν αὐτῶν πρέπει νὰ εἶναι ἡ προστυχία. Τὸ νὰ πέφτουν θῦμα αὐτῆς τῆς παρεξήγησης ἠθοποιοὶ χωρὶς ταλέντο καὶ πείρα, μπορεῖ ἐπὶ τέλους ὁποσδήποτε νὰ ἐξηγηθεῖ. Τίποτε ὁμως δὲν δικαιολογεῖ τὴν Κ. Κοτοπούλη πού ἔπαιξε τὸ ρόλο τῆς Δα Φλιούτ μὲ μιὰ ἀπεριγράφτη χυδαιότητα, προσθέτοντας ἀδιάκοπα στὸ κείμενο σειρὰς ὁλόκληρες ἀπὸ βρισιές. Τὰ «Ἄς στὸ διάβολο» ἀκούονταν σχεδὸν σὲ κάθε φράση. Ὅταν ἡ ἴδια ἡ πρωταγωνίστρια δίνει ἕνα τέτοιο παράδειγμα, τί νὰ περιμένει κανένας ἀπὸ τὸν ἐπίλοιπο θίασο;

* *

Τὸ χειμῶνα ἔρχονται στὰς Ἀθήνας καὶ οἱ ξένοι θίασοι. Γιὰ φέτος τὸ χειμῶνα ἀναγγέλλονται ἀρκετοί. Πρῶτος ἦλθε ὁ θίασος τῆ: Κας Βαλσαμάκη. Δυστυχῶς στὴ Γαλλία δὲν ἔχουν ἀκόμα καταλάβει ὅτι τὸ κοινὸ πού παρακολουθεῖ στὰς Ἀθήνας τὰς παραστάσεις τῶν ξένων θιάσων δὲν εἶναι ὅλο τὸ κοινόν, ἀλλ' ἕνα κοινόν πολὺ ἐκλεχτό, καλλιεργημένον καὶ διαβασμένον, καὶ κατὰ συνέπεια πολὺ πῶς δύσκολο ἀκόμα ἀπὸ τὸ γαλλικόν κοινόν. Στὸ Παρίσι τὰ θεάτρα τοῦ Boulevard συντηροῦνται προπάντων ἀπὸ τοὺς περαστικοὺς ἐπαρχιωτὲς καὶ καθόλου ἀπὸ τοὺς ἀναπτυγμένους Γάλλους. Τὸ ἀθηναϊκόν κοινόν πού παρακολουθεῖ τὴς παραστάσεις τῶν ξένων θιάσων διπῶ νὰ δεῖ ἔργα πρωτοπορείας, παιγμένα ἀπὸ ἠθοποιούς πρωτοπορείας. Ἐχει ξεπεράσει τὰ ἄλλα στάδια, καὶ ἐνὸσω οἱ ξένοι θίασοι θὰ ἐπιμένουν νὰ ἔρχονται ἐδῶ ὁποσδήποτε καταρτισμένοι γιὰ νὰ παρουσιάσουν ὅ,τι θεωροῦν «bon

roure l' Orient», θὰ καίζουν μπροστὰ σὲ ἄδεια καθίσματα.

Ἡ Κ. Βαλσαμάκη ἦρθε στὰς Ἀθήνας μ' ἕνα συνονθύλευμα μέτριων ἠθοποιῶν, χωρὶς προσωπικότητες καὶ πού εἶχαν γιὰ μόνον προσόντα κείνα πού εἶναι πιά ἔμφυτα καὶ στοὺς χειρότερους ἠθοποιούς ἐνός τόπου πού ἔχει θεατρικὴ παράδοση: Ἐἴτερον τὸ ρόλο τοὺς καὶ ἔπαιζαν γρήγορα. Ἡ Κ. Βαλσαμάκη ἔπαιξε ἔργα τοῦ Nozière, τοῦ M. Rostand καὶ τοῦ Meré, τῶν συγγραφέων δηλαδὴ ἐκείνων πού κάθε ἄνθρωπος μὲ στοιχειώδεις λογοτεχνικὰς γνώσεις ξέρει πολὺ καλὰ σὲ ποιὸν ἐπίπεδο πρέπει νὰ τοὺς τοποθετήσῃ. Ἡ ἴδια ἡ Κ. Βαλσαμάκη δὲν στερεῖται ἀπὸ κάθε ταλέντο: ἔχει φωτιά, πάθος, καὶ μιὰ φωνὴ μὲ πλούσιες καὶ ἁρμονικὰς νότες. Ἀλλ' ἔχει ἀπαγγεῖλει πάρα πολὺ καὶ μὲ τὸν ἀπρηχαιωμένον τρόπο τῆς Γαλλικῆς Κωμωδίας. Ἐχει ἀπαγγεῖλει μὲ στόμφο. Σύγχρονα τῆς λείπει καὶ τὸ γούστο πού θὰ τῆς ὑπαγόρευε μιὰ κάποια πειθαρχία καὶ θὰ διόρθωνε αὐτόματα τὰ ἐλαττώματα τῆς Σχολῆς. Ἐχει temperament χωρὶς νὰ ἔχει καλαισθησία καὶ καλλιτεχνικὴ ἀντίληψη. Αὐτὸ φαίνεται καθαρὰ κι' ἀπὸ τὴν ἐκλογή τῶν ἔργων πού ἔπαιξε κι' ἀπὸ τὸ γνωστὸ θαυμασμό της γιὰ τὸ Maurice Rostand. Τῆς λείπει τὸ αἶσθημα τοῦ μέτρου καὶ τῶν ἀποχρώσεων. Ὅταν παίζει, ἐνῶ στὶς ἡρεμὰς σκηνὰς ἔχει στιγμὲς πολὺ παραστατικὰς κι' ἀκόμα καὶ συναρπαχτικὰς, ἔξαφνα παρασέρνεται σὲ κάτι ἐντελῶς ἀδικαιολόγητα κι' ἀντιπαθητικὰ crescendo οὐρλιάζοντας μὲ ὅλη τὴ δύναμη τῆς φωνῆς της. Μόλις τὸ ἔργο τῆς προσφέρει μιὰ tirade, ἔστω κ' ἐντελῶς ἀσήμαντη, τὴν ἀρπάζει σάν νὰ βρωντοφωνοῦσε τὴς impréations τῆς Camille στὴν Horace τοῦ Corneille.

Ἀπὸ τὴ Δύση ἔχομε ἄπειρα νὰ διδαχθῶμε. Ἀλλὰ πρέπει νὰ ἔρχονται οἱ καλλιτέχνες ἐκείνοι πού ἀντιπροσωπεύουν τὴ δημιουργικότητά της καὶ πού ἔχουν κάτι οὐσιαστικόν νὰ μᾶς διδάξουν.

Α. Θ.

ΓΕΡΜΑΝΙΑ

«Ἐρρίκος ὁ Δ'» τοῦ Σαίξπηρ. «Κινηματογραφικὸς ρωμαντισμὸς» τοῦ Foulda.

Τὸ Γερμανικόν Θέατρο ἀνοίξε τὴς πύλες του, ἵστερα ἀπὸ τὴς θερινὰς διακοπὰς, μὲ ἐπαναλήψεις ἔργων τοῦ Σαίξπηρ καὶ μὲ μιὰ κωμωδία τοῦ Ludvig Foulda. Ἀπὸ τὰ ἔργα τοῦ Σαίξπηρ ἐπαίχθησαν στὸ «Deutsches Theater» τοῦ Βερολίνου, ὁ «Τρωῖλος» καὶ στὸ «Lessing Theater» ὁ «Ἐρρίκος ὁ Δ'» μὲ τοὺς καλύτερους πρωταγωνιστὰς τοῦ γερμανικοῦ θεάτρου.

Οἱ Γερμανικὰς ἐφημερίδες ἐξαίρουν ἰδίως τὸ θαυμάσιον παίξιμον τοῦ Paul Wegener (πού εἶναι καὶ ἐδῶ γνωστὸς ἀπὸ τὸν κινηματογράφο), στὸν ρόλο τοῦ Ἐρρίκου Δ', καὶ τοῦ Eugen Klopffer στὸν ρόλο τοῦ Φάλσταφ. Ἡ κωμωδία τοῦ Ludvig Foulda εἶναι μιὰ λεπτὴ σάτυρα τῆς 만ίας πού ἔχει πιᾶσει ὅλον τὸν κόσμον μὲ τὸν κινηματογράφο: Σ' ἕνα ἀπόκρημνο βουνὸ τῆς Β. Ἀμερικῆς πρόκειται νὰ «γυρισθῇ» μιὰ περιπετειῶδης καὶ αἰσθηματικῆς κινηματογραφικῆς ταινίας, καὶ δι' αὐτὸν τὸν σκοπὸν ἔχει συγκεντρωθῆ ἑπάνω

στά κατσάβραχα ένα δλόκληρο συνεργείο από μηχανικούς, σκηνοθέτας και ήθοποιούς την τελευταία όμως στιγμή ή πρωταγωνίστρια άρνεείται να παίξει και ό ρεζισέρ στην άπελπισία του την αντικαθιστά με την νεαρά υπάλληλο ενός χαρτοπωλείου, που είχε ως όνειρό της να παίξει μία μέρα στον κινηματογράφο. Στο τέλος όμως ή άσημαντη αυτή μικρούλα αποδεικνύεται πως όχι μόνον μπορεί να αναπληρώσει την πρωταγωνίστρια, αλλά είναι και άσυγκρίτως άνώτερή της και άκακηρύσσεται. . . σε άστέρα της όθόνης.

Οι Γερμανικές κριτικές εκφράζονται πολύ επαινετικά για την κωμωδία αυτή και λένουν ότι σπανίως έχει γραφεί μία τόσο έξυπνη και χαριτωμένη πρώτη πράξις. Έκφράζουν όμως την παρατήρηση ότι το έργο θα έπρεπε να παιχθί πιο έλαφρά, μάλλον ως φάρσα παρά ως κωμωδία.

T

ΑΙ ΕΙΚΟΝΕΣ ΜΑΣ

Τό 'Ανακοινωθέν του Ναυαρίνου, αυτολιθογραφία του Σαρλαί.

Ο Νικόλαος Τουσαιν Σαρλαί, ζωγράφος γεννηθείς εις τό Παρίσι κατά τό 1792, εγένετο διάσημος ως σχεδιαστής και λιθογράφος.

Η λιθογραφία, εφευρέσις των Βαυαρών Σενεφέλδερ κατά τά τέλη του δεκάτου έβδομου αιώνας, εις την Γάλλίαν εισήχθη περί τά έτη 1806—1808.

Κατ' άρχάς έμεινε εις τάς χείρας των έργατων χαλκογράφων ως βοηθητικόν. Ταχέως όμως οί καλλιτέχνη της έποχής ένόησαν την βοήθειαν την όποιαν θα παρείχε εις την τέχνην, ίδίαι διά την εξάπλωσιν και την έκλαίκευσιν των αντίτυπων εικόνων. Μέχρι της έποχής εκείνης οί χαλκογράφοι και όλίγοι καλλιτέχνη, γνωρίζοντες την χαρακτηρισκήν, έγνώριζον εις τον καλόν κόσμον διά των αντίτυπων τά έργα της τέχνης ή εικονογραφούσαν τά βιβλία. Άλλά διά την χαλκογραφίαν άπητείτο μικρά πρακτική και δυσκολία πολλαί καθίστων άκριβά τά αντίτυπα, ένψ ή νέα εφευρέσις της λιθογραφίας άπήτει μικράν εξάσκησην. Διά τούτο πολλοί καλλιτέχνη όπως ό Σαρλαί, ό Ντεκάν, ό Βερναι κ. ά. εξετέλεσαν πολλά των έργων των δι' αυτολιθογραφίας, εργαζόμενοι οί ίδιοι τά έργα των άπ' ευθείας επί του λίθου διά λιπαράς μολυβδίδος.

Τά λιθογραφικά έργα τι έκτελεσθέντα κατά την περίοδον ταύτην, από τ.υ 1810—1840, έκτιμώντο πολύ παρά των συλλογών, θεωρούμενα έξ ίσου πολύτιμα προς τά πρωτότυπα, διότι ό αριθμός των αυτολιθογραφημάτων ήτο πολύ περιορισμένος, πολλάκις μη υπερβαίνων τά πενήκοντα.

Η Έλληνική Επανάστασις, άκριβώς κατά την γέννησιν της λιθογραφίας συμπεσούσα, έξυπηρετήθη πολύ από αυτήν, διότι τό φιλελληνικόν κομιτάτον εξέδωκε πλείστας προπαγανδιστικάς εικόνας, προσωπογραφίας ήρώων και πολιτικών και παρυστάσις μαχών, χαρτών και άλλων εικόνων.

Η δημοσιευμένη αυτολιθογραφία του Σαρλαί είναι μικρών διαστάσεων 10x7 έκτυπωμένη επί μεγάλου χειροποίητου φύλλου χαρτου 25x35

και άπετέλει τον αριθμόν 11 μεγάλης σειράς αυτολιθογραφιών του κομιτάτου. Αί περισσότεραι των εικόνων αυτών έξετυπώθησαν εις τό διάσημον λιθογραφείον της όδοϋ Σέβρ, του Ντελπές, και έπωλούντο ύπέρ των προσφύγων Έλλήνων.

ΣΤ. Ε.

ΤΑ ΒΙΒΛΙΑ

Ν. Ι. Συφάκι: 'Ο Δολοφόνος μου τό Σχολεϊον (Κριτική Μελέτη).

Ο κ. Συφάκις είναι φανατικός καθαρευουσιάνος και γι' αυτό εύκολώτερα του συγχωρεί κανείς παρά σ' άλλους, την δομύτητα με την όποιαν επιτίθεται κατά του μαλλιαροκομμουνισμού, καθώς όνομάζει τον δημοτικισμό, ταυτίζοντας δύο πράγματα έντελώς άνόμοια, γλώσσα και κοινωνικό ιδανικό. Οί φανατικοί κατά βάθος, και μάάλιστα στην έποχή μας, την τόσο ποτισμένη άπ' σκεπτικισμό και άμφιβολία για όλα τά ζητήματα, είναι τόσο συμπαθητικοί! Πιστεύουν, ένθουσιάζονται, όργιζονται, άπελπίζονται, ξεφωνίζουν, διαμαρτύρονται, περνούν δηλαδή άπ' όλη την κλίμακα των κάπως πρωτογενών πιά για σήμερα, αλλά και ούσιαστικότερων, και βασικότερων ανθρώπινων αισθημάτων. Ο 'Αν τολ Φράνς, μέν την συνειθισμένη του ειρωνεία, έλεγε για τους φανατικούς: «Είναι ένα είδος άναίδειας ό φανατισμός. Ποιός έδωκε τό δικαίωμα στους φανατικούς να πιστεύουν με τέτοιο άπόλυτο τρόπο στις ιδέες των;» Μολονότι όμως το ζς άποκαλοΐσε άναιδεις, κατά βάθος, και ό μεγάλος παρισινός διδάσκαλος τους συμπαθούσε, και είμαι βέβαιος ότι άν ειχε την εύτυχία να διαβάση τό τελευταίο έργο του κ. Συφάκι—άξιζει να ξέρει κανείς μία ξένη γλώσσα, έστω και μόνον για να διαβάσει ένα τέτοιο βιβλίον—θά του σιγώρ υσε όλες τις υπερβολές στις όποιες τον παρασύρει ό φανατισμός του. «Ο καυμένος, θά επιθύριζε, πιστεύει τόσο πολύ στις ιδέες του!»

Από τά έργα που εξέδωκε ήδη και από όσα έτοιμάζει, φαίνεται ότι ό κ. Συφάκις δέν είναι μόνον λογοτέχνης—έγραψε ένα μυθιστόρημα «Τό Γέλοιο του Νεκρού»—άλλά και από τους τύπους εκείνους των νεοελλήνων διανοουμένων που έννοούν να έχουν γνώμη περί παντός του έπιστητού. Τό φόρτε του όμως, έννοείται, είναι ή γλώσσα όπως και όλων των γλωσσαμυντόρων άλλωστε. Στο βιβλίον του «Ο Δολοφόνος μου τό Σχολεϊον» ό κ. Συφάκις δέν παρουσιάζει καμμία «ουνεαυτέ». Λέγει και αυτός με τη σειρά του, και στο ίδιο γλωσσαμυντορικόν ύφος, ότι και τόσοι άλλοι είπαν πριν άπ' αυτόν. Και δέν χαρακτηρίζει βέβαια άβρότης έκφράσεως—είπαμε ότι είναι φανατικός—τόν κ. Συφάκι, άλλ' ή έκφραστική του αυτή τραχύτης κάθε άλλο παρά δυσάρεστη είναι, γιατί έχει κάποια γραφικότητα που διασχεδάζει.

Δέν είναι αίφνης χαριτωμένη στην ρητορικότητά της ή φροση αυτή: «Υπάρχουσι και άλλοι εκπαιδευτικοί λωποδυται και βαλαντιοτόμοι και μητρολοϊαι της Έλληνικής πατρίδος έν τω ύπουργείω της Παιδείας» κτλ. κτλ.

Ο κ. Συφάκις δέν τά έχει μόνον με τους